

EESTI SAARTE KOGU

✉ TTÜ Saarte Instituut, Lossipargi 1, 93813 Kuressaare
☎ (245) 39-145

Eesti Saarte Kogu üldkogu Vilsandi saarel 1.-2. juulil 1999.a.

Osavõtjad:

Saarte volitatud esindajad:	
Abruka – Tõnis Siplane; Hiiumaa, Hiiumaa OL – Ivo Eesmaa; Kassari – Merike Niimann; Kihnu - Juhan Vapper; Muhu – Hants Kipper; Pakri saared – Ain Sarv; Piirissaar – Peep Tambet;	Prangli – Kalev Põldsaar; Ruhnu – Mari Sarv; Saaremaa – Jaanus Reede; Vahase – Arvi Prei; Vilsandi - Arvo Kullapere; Vormsi – Ants Rajando.
Eestseisus ja kaastöönõukogu:	
Ants Rajando, Jaanus Reede, Juhan Vapper, Leo Filippov, Vambo Kaal, Urmas Kase, Aado Kesksaik, Arvo Kullapere, Maret Pank, Ain Sarv	
Külalised:	
Kaie Rõõm - Euromaja, Jaak Maandi - Keskkonnaministeerium, Tarmo Pikner - Saare Maavalitsus, Ulf Johansson - Gotlandi omavalitsus, Ole Bergen - Pargase linn (Turu saarestik, Soome), Laine Tarvis - Riigikogu, Valve ja Tiina Reede - Saaremaa, Mall Vainola - Vormsi, Marge Sargma ja Jüri Pärtel - Saaremaa OL, Helen Haab ja Kaido-Allan Lainurm – KOVRA, Siseministeerium, Kai Võlli – Haridusministeerium, Tiia Palmaru – Eesti Raadio, Jaak Reinmets – Eesti Väikesadamate Liit, Jüri Saar - Saare Maavalitsus, Allan Alev - Kihelkonna vald, Gert Antsu - RK Eurointegratsiooni büroo, Andres Koch - Vormsi vallavalitsus, Mart Herman - BKA, Aare Oll - Teede- ja Sideministeerium, Lauri Einer - ESK, Endel Saar - ajaleht "Hiiumaa", Mati Kalve - Rootsi Eesti Päevaleht, Valdo Palu - Kihnu, Jaan Teär - Vilsandi, Kadri Kullapere - Vilsandi, Tormis Jakoblev - Vilsandi, Indrek Süld - Vilsandi, Kaia Eelma - ESK, Liia Maripuu – Vahase, Marge Pervik ning Tambet ja Kaspar Kaal.	

Päevakord

Neljapäev 1. juuli

Kell 14.00 Üldkogu avamine Vilsandil

ESK esimehe hr. Ants Rajando avasõnad

Saare maavanema hr. Jüri Saare tervitus

kell 15 - 18 Paneeldiskussioon - Eesti saared ja Euroopa Liit

Ettekanded: A. Kesksaik Eesti saartepoliitikast

T. Pikner EL saartepoliitika

G. Antsu EL põllumajanduspoliitikast

J. Teär Rootsi riigi saartepoliitikast

U. Johansson Gotlandi kogemus ELi astumisel

O. Bergen Koostööprojektid Turu saarestikus

Vilsandi esindajad Eesti riigi abist saarele, tegelikkusest ja saareelanike soovidest
Kohapeal algatatud küsimused

kell 18 - 20 Tutvume Kadri Kullapere juhtimisel Vilsandiga

kell 20 - Sööme, jutustame, laulame.....

Reede 2.juuli

kell 9.00 Juhatuse tegevuse ja majandusaasta aruannete kinnitamine, järgmise aasta eelarve projekti arutelu ja kinnitamine, ESK eestseisuse ja esimehe valimine.

kell 10.00 Milliseid regionaalpoliitilisi meetmeid saarte elanikud soovivad. Arutelu eelnevalt väljajagatud materjalide põhjal.

kell 11.00 Projektijuhid esitlevad ESK käigus olevaid projekte

Mari Sarv - Koolide arengukava

Andres Hanso - B&B koolitus

Lauri Einer - Väikesaarte koolide arendamine infokeskusteks

Ain Sarv - Väikene saarte teejuht Internetis

Neljapäev, 1. juuli 1999, Vilsandi bioloogiajaam

Tervitused

14.05 Päeva juhataja Leo Filippov

- * **ESK eestseisuse esimees Ants Rajando** – vaadates kokkutulnute suurt hulka võib öelda, et Eesti saared elavad veel.
- * **Saare maavanem Jüri Saar** – saarte arengukavast sai alguse Saarte programm ja võib öelda, et sellest omakorda Eesti riigi regionaalpoliitika. ESK on koht, kus saavad kokku ametnikud, poliitikud ja lihtsalt saarte fännid, siin selguvad mitmed lahendamist vajavad probleemid. Muret tekitab, et Eesti regionaalpoliitikud soovivad ideoloogilisel tasandil eraldada suur- ja väikesaari. Ressursse võib küll rohkem suunata väikesaartele, kuid ideoloogiline lähenemine saartele peab olema üks.
- * **Kihelkonna vallavolikogu esimees, Vilsandi Rahvuspargi direktor Arvo Kullapere** – luges ette keskkonnaministri Heiki Kranichi lühikese tervituse Eesti Saarte Kogu üldkogust osavõtjatele.

Lühikene osavõtjate tutvumisring ning K. Kullapere tutvustab Vilsandi majutusvõimalusi ja pakutavaid teenuseid.

Kell 14.55 Sõnavõttud ja paneeldiskussioon “Eesti saared ja Euroopa Liit”

Diskussiooni juhib Leo Filippov

Allan Alev: Täna saabus esmakordselt Vilsandile Kihelkonna valla lipp. Vilsandi on arenev saar, praegu on saarele sisse kirjutatud 26 perekonda: 13 paikset ja 13 suvekodulast. Enne II Maailmasõda oli saarel 36 talu, sõja ajal jäi saar peaaegu tühjaks, välismaale põgenes 98 inimest. Tänapäeval on Vilsandi Kihelkonna valla kõige tuntum küla.

Saare kõige suuremad probleemid on tööhõive, sügis-talvine transport ning posti- ja sidekorraldus (post saabub saarele vaid kahel päeval nädalas). Viimase parandamiseks on vaja korralikku paati ja sadamaid. Piiratud vahendite tõttu ei suuda Kihelkonna vald tagada saare elanikele vajalikul tasemel päästeteenust (saarel on vaid üks vana tuletõrjeauto).

Kohalike laste alghariduse probleem on koduõppega lahendatud.

Maaküsimus saarel on samuti lahendatud, endistele vilsandlastele (nende seas palju välisriikide kodanikke) on maa tagastatud.

Saarte programmist on toetatud Vilsandi paadiühenduste arendamist ja elektrivõrgu rekonstrueerimist.

Aado Kesksaak (Siseministerium): Eesti riigi saartepoliitika

Ettekande terviktekst, vt protokollis lisa 1. Saartepoliitika põhieesmärgiks peab olema saarelistest asukohast tingitud kitsaskohtade lahendamine, kuid seni puuduvad Eestis seadused, mille rakendamisel oluliselt elavneks saarte sotsiaal-majanduslikku elu. Saarte programmi vahenditest on tehtud väikesaarte hulka infrastruktuurilaseid investeeringuid, kuid tööhõivele - saarte põhilisele probleemile - pole positiivset mõju märgata.

Regionaalpoliitika tulevikuväljavaated on ebakindlad, samuti pole valitsus veel formuleerinud oma seisukohta saartepoliitika osas; õigemini pole sõna "saartepoliitika" veel käibesse läinud. Üldiselt on võetud suund suurte projektide eelistamisele ning ka uues regionaalarengu strateegias tehakse vahet suurte ja väikeste saarte vahel, sest nende omavaheline sotsiaal-majanduslik erinevus on liiga suur.

Leo Filippov: /kommentaari/ Püsivaks etteantud päevakorras, teen ettepaneku esitada küsimused ettekandjatele peale kõigi esinejate kuulamist.

Tarmo Pikner (Saare Maavalitsus): tutvustas Euroopa Liiduga läbirääkimiste delegatsiooni regionaalpoliitika ja struktuurivahendite töögrupi saarte alatöögrupi senist tegevust ja tulemusi. Valminud on nn Valge Raamat: Eesti saared ja Euroopa Liit. Selles esitatud ettepanekud Vabariigi Valitsusele oleks Eesti-poolseks platvormiks saartepoliitika osas läbirääkimiskõnelustel Euroopa Liiduga. Ollakse seisukohal, et riigisisest tuleb saarte regiooni vaadata ja käsitleda iseseisvana, seda võimaldab ka EL seadusandlus.

Gert Antsu (Eurointegratsioonibüroo): Eesti põllumajandus ja Euroopa Liit.

EL põllumajanduspoliitika on liidu üks kolmest ühisest poliitikast, EL-s reguleerib seda ca 5000 õigusakti.

Juhul kui Eesti põllumajandus ELiga liitumiseni vastu peab, võib oodata olukorra paranemist ja hindade tõusu, kuna põllumajandustoodangule kehtivad uniooni sees ühtsed hinnad. Küsimuseks kujuneb, milline aasta võetakse Eesti jaoks toodangukvootide baasaastaks. Saamaks otsetoetusi, mis kompenseerivad võimalikku hinnalangust, peavad toetuse saaja tootmistingimused vastama EL standarditele. Viimane omakorda nõuab kohalikele tootjatelt suuri investeeringuid.

Otsetoetuste süsteemiga kaasneb ka suur bürokraatia, millega ühelt poolt kaasnevad suured kulud ametnike tasustamiseks, teiselt poolt luuakse hulk uusi töökohti.

Tutvustades EL põllumajanduspoliitikat kohalikele talunikele, võivad neist saada EL liitumise suurimad toetajad (Gotlandi näide).

Jaan Teär, Vilsandi: tutvustas Rootsi riigi programmi skäärde ja rannikualade arendamiseks. Programmi põhiseisukohad on: vee ja maa kaitse, mitmekesise ettevõtluse stimuleerimine, andmeside parandamine, soodustada antud piirkonda elama asumist parandades kinnisvara ostu-, laenu- ja üürivõimalusi, hoida elutähtsate teenuste (post, koolid, kaubandus) senist taset ning arendada avalike teenuste osas erasektori ja riigi koostööd. Oluline on veel osalusdemokraatia arendamine ning kõikide osapoolte huvide tasakaalustamine. Tähtsaim osa saarte arendamisel kuulub saarlastele endile.

(Pakett põhjalikuma infoga anti Leo Filippovile.)

Arvo Kullapere: Saarte transpordiga seoses küsimus maavanemale, kas ei võiks järgmisse riiklike investeeringute ja soetuste nimekirja kanda Lääne-Eesti saarestiku jaoks hüdrokepteri (mis on end õigustanud nii Soome kui Rootsi saarteliikluses), mille ekspluateerimiskulud on tunduvalt madalamad tavalise helikopteri omadest?

Leo Filippov: Vee- ja maakasutustingimused on ka Eesti saarte arengu jaoks määrava tähtsusega, need kas loovad või hävitavad arenguperspektiivi. Eesti seadusloomes ei taheta arvestada saarelisusest tulenevate iseärasustega ja sellega vähendatakse saarte arenguvõimalusi.

Ulf Johansson, Gotland (ettekannet tõlkis T. Pikner): Gotlandi kogemus EL liitumisel. Rahvuslik valitsus saarte huvide eest ei seisnud, nende seisukoht saarte küsimuses oli äärmiselt ebaselge ja puudus selge visioon saarte tuleviku kohta. Seega peavad saarlased neid puudutavates küsimustes tegutsema esimestena, mitte jääma lootma keskvalitsuse initsiatiivile. Euroopa Liit pole asi iseeneses, vaid mitmetasandiline süsteem, mille toimimise skeem tuleb maksimaalse tulemuse saavutamiseks endale põhjalikult selgeks teha. Gotlandi Valgel Raamatul oli neli sihtgruppi: Rootsi parlament, Euroopa Komisjon, Europarlament ja Gotlandi elanikud. Raamatu koostamisel tuli ilmsiks, et Rootsi valitsusel puudus koordineeritud seisukoht saarte osas ning et saartel on võimalus EL integreeruda mitmel erineval moel. Erinevate variantide plusside ja miinuste üle peavad otsustama saarlased ise. Oluline on probleemidega tegelema hakata õigeaegselt, st püüda mõjutada protsessi, mitte hiljem teiste tehtut kritiseerida. Otsuste vajalikku suunda kallutamiseks peab saartel olema oma kindel tahe ja strateegia, seda just rahvuslikul tasandil.

Valge Raamatu koostamise ja valmimisega sai Gotlandi nimi tuntuks nii kodus kui võõrsil ning tänu kohalikele elanikele jagatud infole EL kohta oli ühinemise referendumil riigi keskmisest suurem toetajate osatähtsus just Gotlandi põllumeeste seas. Ettekande teesid on esitatud protokollis lisas nr 2.

Ole Bergen, Turu saarestik (tõlkis J. Maandi): tutvustas mitmeid Stockholmi, Ahvenamaa ja Turu saarestiku vahelisi koostööprojekte. Rahataotlejate kommentaarid: Euroopa Liidu projektitoetuste süsteem on kohutavalt bürokraatlik ning juba rahastatud projektide raha laekumine on aeglane. Pidevalt tuleb oma projekti käekäiku jälgida, et sinu taotlus ei oleks kõige alumine. Programmide poolt esitatavad nõuded muutuvad kiiresti ning kohapealsed esindajad ei suuda sageli muutuvaid tingimusi teadvustada. Erinevatest EL programmidest on ettevõtjatest kergem raha taotleda erinevatel organisatsioonidel.

Vaheaeg 17.00 - 17.20

Aare Oll, Teede- ja Sideministeerium: Sadamate arengukava. Ministeeriumis on esmakordselt koostamisel sadamate arengukava lähemaks kümneks aastaks. Kuna saarte elanike mobiilsus sõltub suurel määral sadamate olukorrast, siis ootan arengukava koostajana nii üldkogu ajal kui hiljem saarte esindajate ettepanekuid, millised peavad olema sadamate ja ülevedaja omandisuhted, dotatsioonid, riigi osa saarte transpordi korraldamisel.

Vambo Kaal, Riigikogu: loen ette mõned punktid, mille suhtes oleks tegutsemiseks vaja väga kiiresti Eesti Saarte Kogu üldkogu otsust/arvamust.

1. Lõpetada saarte seaduse eelnõu menetlemine Riigikogus. Saarte seaduses esitatud põhimõtted esitada täiendavate punktidenä teistesse seadustesse. Saarte seaduse asemel saata riigikogusse saarte arengukontseptsioon. EL läbirääkimistel oleks seadusandja heakskiiduga dokument tugev argument erisuste väljakauplemiseks.
2. Rahvuslikus arengukavas peab olema eraldi peatükk saarte ühtse majandusruumi kohta, kus käsitletakse kõiki saari koos neid ümbritseva merega ühtse regioonina. Asjaga on kiire, sest rahvuslik arengukava jõuab valitsuseni juba juulis. Seega vaidlen vastu praegusele regionaalpoliitika kontseptsioonile, kus eristatakse suuri ja väikesi saari ning kus viimased pannakse ühte teiste isoleeritud piirkondadega. Saarte käsitlemine ühtse regioonina

võimaldab esitada ISPAse 5-6- aastase programmi taotluse: Saaremaa süvasadam - Saaremaa/Hiiumaa vaheline ühendus - Väikese väina tamm - saarte sadamad.

3. Luua ESK juurde saarte fännklubi, tõmmata selle tegevusse kaasa aktiivseid inimesi ka väljastpoolt saari ja sponsoreid.
4. Peale kavandatava püsiühenduse valmimist ei ole Saaremaa enam saar. Tuleb põhjalikult kaaluda püsiühenduse majanduslikku kasu või võimalikku kahju.
5. Teen ettepaneku Valges Raamatus märgitud O%line käibemaksu määr saartel muuta 5%-liseks, kuna EL on nõus küll maksumäära vähendamisega, kuid mitte olematuks muutmisega.

Leo Filippov: Püsiühenduse rajamine Saaremaa ja mandri vahel on maakonnale varuvariant, sest keegi ei tea, millistel tingimustel me EL astume ja kas on võimalik saada sealt spetsiaalseid soodustusi saartele või mitte.

Tormis Jakovlev, Indrek Süld, Vilsandi saare elanikud: Suvel liigub Vilsandil kõik, nii paadid kui raha. Kuid ülejäänud aeg on tormide ja “jääaeg”, mil ühendus Saaremaaga raskendatud. Sel ajal takerdub paadiühenduse, see tähendab ilma taha kogu saare elu - post, arstiabi, kaubad, päästeteenistus. Saare elanikel puudub turvatunne võimalike õnnetuste ja avariide puhuks.

Teine suur probleem saarel on laste koolitamine. Praegu elab saarel kolm lastega peret. 4-klassilist haridust annab saarel koduõpetaja (Kadri-Ann Saar), kuid Eesti riigis pole seadustatud koduõpetaja staatust ja seega on tema töö tasustamine keeruline. Praegune tasu saadakse Kihelkonna valla majandusrahadest. Kuid edasist haridusteed peab Vilsandi saare laps jätkama juba kodust kaugemal. See lahutab lapse perekonnast ja elamine kodust kaugel toob vanematele olulisi lisakulutusi. Laste hariduse nimel on Vilsandi noored pered nõus saarelt lahkuma.

Probleemi lahenduseks oleks kaugõppe võimaluse loomine ning riigipoolne toetus lapse edasiõppimisele.

Väikene vaheaeg, mille järel kokku tulnud saarte esindajad tutvustavad oma saart ja sealseid olusid.

Peep Tambet, Piirissaar: Saarel elab 105 elanikku ning minu arvates on saare elu edasi arenenud. Piirissaare puhul on tegemist teistest oluliselt erineva saarega, see on järvesaar, kus elavad põhiliselt venelased.

Kõigil valdadel on raskusi õpilaste õppekulude tasumisele, seega langevad laste koolitamise kulud üha enam ja enam vanemate õlgadele, seda nii saarel kui mandril.

Saarerahvas ei ole rahul kalapüügiõiguse korraldamisega ja praegu kehtivate eeskirjadega. Norra eeskujul peame õigeaks, et saareelanik võiks püüda kala oma tarbeks piiranguteta.

Leo Filippov: Tulen jälle küsimuse juurde, millise piirini võib saartel müüa maad välismaalastele, ilma et hakkaks toimuma saare taandareng. Valgesse Raamatusse tuleb lisada punkt maamüügi erisuste kohta saartel.

Maret Pank: Ma ei näe Saaremaa puhul maa müügil välismaalastele mingit probleemi, sest suur hulk maad seisab täiesti tühja ja kasutamata.

Ain Sarv: Saamaks omavalitsuse kontrolli maa müügi üle, ei tohiks kinnisvara koormata hüpoteegiga enne kui on jõustunud omavalitsuse ostueesõigus. Mind kui Pakri saarte esindajat teeb murelikuks, et Pakri saartel ei ole maareform veel alanud. Paldiski linnavõimude omavoli tõttu sunnitakse õigusjärgseid omanikke oma maad mitmendat korda välja ostma.

Juhan Vapper, Valdo Palu, Kihnu: Meil saarel samuti maaprobleemi ei ole, enamik maadest on leidnud omaniku. Edasine on juba omaniku suva, kas ja kellele ta oma maad müüb.

Omaavalitsusel pole vahendeid, et ostueesõigusega maad omandada. Kihnu sadama erinevad osad on praegu riigi-, era- ja munitsipaalomandis. Tegelikult võiks sadam kuuluda riigile.

Riik veeretab omapoolsete nõudmistega era üleveoteenuse osutaja teele mitmeid takistusi, küll muudab nõudeid päästevahendite (nende iga-aastane uuendamine on aga väga kallis) kui sidevahendite koosseisu kohta.

Kalapüük on kihnlaste põhiline elatusallikas, kuid kalavarud on pidevalt vähenenud. Liivi ja Pärnu lahe erinevad tingimused tekitavad kalurite vahel konflikte, raske on piirata kalapüüki kudeajal.

Peep Tambet: Teen ettepaneku moodustada ESK juurde kalanduse töörühm, mis osaleks kalanduse arengukava koostamisel. Saarte kaluritel oleks ühiselt suurem sõnaõigus.

Ivo Eesmaa, Hiiumaa: Hiidlased kavatsesid lõpuks ESK töös osalema hakata ja ka liikmemaksu maksta.

Suurte ja väikeste saarte erinevuse kohta ütlen, et ühelt poolt on kõik saared ja see ühendab. Seega peaks olema sarnane ka saarte transpordikorraldus, ühendus mandri ja saarte vahel on riigi kureerida, seega peaksid parvlaevasadamad kuuluma riigile. Kelle käest riik üleveoteenust ostab, on tema otsustada.

Teiste valdkondade osas on suurte ja väikeste saarte probleemid üsna erinevad. ESK peab oma eesmärgiks seadma nende probleemide lahendamise, mis on kõikidele saartele ühised.

Jaanus Reede, Saaremaa: Olles ise suure saare esindaja, ei näe ma erinevust suurte ja väikeste saarte vahel. Probleemid on ühised, töökohtade arv väheneb, inimesed on sunnitud kaugemalt tööd otsima, viimase all jälle kannatab pereelu.

Praegune Eesti regionaalpoliitika ei arvesta regioonide erisusi, ekstreemsetes oludes saartele peaks olema kindlustatud riigi poolne toetus seadustega, seda ei tohiks sõltuvusse seada ametnike suvast.

Ain Sarv, Pakri saarte esindaja: Teeksin mõningaid täiendusi eelkõnelejatele. Saartel on küll palju sarnaseid jooni, kuid ikkagi on tegelik sotsiaal-majanduslik olukord erinevatel saartel täiesti erinev. Euroopa Liitu ei huvita meie erisused, ainuke võimalus seda nii oma riigis kui laiemalt teadvustada on seda ise tehes. ELi võiks huvitada Läänemere saarestiku idee. Saarte esindajaid koondav ESK peaks olema informeeritud kavandatavatest seadustest, et saarte elu puudutavaid otsuseid ei võetaks vastu saarlaste teadmata ning et viimastel oleks võimalus teha oma ettepanekud seaduseelnõudesse.

Hants Kipper, Muhu: Ikka veel on probleemiks side kvaliteet, mis ei lase täiel määral tööd teha. Saarel elu säilimise üheks eelduseks on kooli ja lasteaia olemasolu. Saare arendamiseks on võimalik kasutada ka sisemisi reserve, nt Muhu vallas on ligi 350 suvekodu, mille omanike tulumaks laekub valla eelarvesse. Ühesõnaga, oluline on koostöö ka rohujuure tasandil ning “ei ole häda midagi”.

Arvi Prei, Vahase: Seadusi teevad need, kes seisavad arutluse all olevast asjast kaugel; see kehtib ka kalanduse kohta. Rannakalurite huvid on kalapüügiseaduse ja sellega seotud õigusaktidega alla jäänud traaliga püüdjatele. Nii peamegi, elades küll otse mere kaldal linnast kala ostmas käima. Normaalse lahendusega viivamine ses küsimuses on kuritegu.

Tõnis Siplane, Abruca: Väikeste saarte, seega ka Abruca suur mure on sadama käigus hoidmine. Väikestel sadamatel ei jätku raha vajalike protseduuride, nt passistamise läbiviimiseks, vähemalt sadama käivitamiseks on vaja riigi toetust. Samuti on nõudmise vähesuse tõttu raskusi ka igapäevase majandamisega.

Kalev Põldsaar, Prangli: Õpetajana tundub mulle, et saarte vaimne potentsiaal on langemas. Praegu on Prangli saare kolm alustala kool, pood ja töökohad. Küsimus on, kuidas saada lapsi kooli tagasi. Selle eelduseks on huvitavad ja tasuvad töökohad. Naiivne on arvata, et turist tuleks saarele ainult huvist naturaalsel-majandusliku elu vastu, tema jaoks on vaja arendada uusi teenuseid ja neid ka pakkuda, kuid kõigele vaatamata, ei suuda turism üksinda saart päästa.

Andres Koch, Vormsi: Saartele vaja uusi tegevusalasid. Ilma nendeta võivad saared korraliku ühenduse korral kujuneda ainult "magamissaarteks", samas kui töökohad asuvad mujal.

Reedel, 2. juulil

Eesti Saarte Kogu üldkogu protseduurid. Kell 9.12

Koosolekut juhatab Leo Filippov.

Kohal oli 12 saarte esindajat - A. Rajando, H. Kipper, K. Põldsaar, I. Eesmaa, J. Vapper, P. Tambet, M. Niimann, T. Siplane, A. Prei, J. Reede, A. Sarv, M. Sarv; ESK kaastöö nõukogu liikmed ja külalised.

1. ESK eestseisuse ja kaastöönõukogu tegevuse aruanne. ESK eestseisuse tegevuse aruanne oli eelnevalt osavõtjatele välja jagatud (vt lisa 3). Üldkogu poolt aruande kohta küsimusi ja ettepanekuid ei esitatud.

Otsus: Kinnitada ESK eestseisuse 1998/1999 tegevusaasta aruanne (12 "poolt", 0 "vastu", 0 "erapooletu")

2. ESK 1998/1999 majandusaasta aruanne. Majandusaasta aruanne ning ESK revidendi Tõnis Siplase poolt koostatud revisjoniakt olid osavõtjatele eelnevalt välja jagatud ja on lisatud ka käesolevale protokollile (lisa 4 ja lisa 5). Kuna eelnevatel aastatel vormikohast majandusaasta aruannet koostatud ei ole, tekkis küsimusi "Väikese saarte teejuhi" võla kajastamisega ning eelarveaasta jooksul liikmemaksude ebaühtlase laekumisega. Eelneval üldkogul määrati kindlaks, et ESK üldkogud saavad toimuma juulikuu esimesel nädalavahetusel. See on aga väga lähedal majandusaasta lõppkuupäevale, seega pole võimalik üldkogu ajaks esitada korrektset majandusaasta aruannet.

Revident Tõnis Siplane kinnitas majandusaasta jooksul tehtud tehingute õigsust, kuid rõhutas aruande praegust vormilist mittevastavust nõuetele.

Ettepanek: Võtta teadmiseks 1998/1999 majandusaasta revisjoniakt ning põhimõtteliselt kinnitada 1998/1999 majandusaasta aruanne. Raamatupidamise eest vastutaval isikul K. Eelmal koostada vormikohane majandusaasta aruanne.

Otsus: Kinnitada ESK 1998/1999 majandusaasta aruanne (12 "poolt", 0 "vastu", 0 "erapooletu")

Ettepanek: Viia sisse ESK põhikirja muudatus, millega määratletakse Eesti Saarte Kogu majandusaasta 1. aprillist kuni 31. märtsini.

Otsus: Teha Eesti Saarte Kogu põhikirjas järgmine muudatus (12 "poolt", 0 "vastu", 0

“erapooletu”):

Sõnastada põhikirja punkt 9 ümber järgmiselt:

ESK majandusaasta algab 1. aprillil ja lõpeb 31. märtsil.

3. ESK eelarve 1999/2000 tööaastaks.

Põhikirja muudatuse jõustudes kujuneb 1999/2000 eelarveaasta lühemaks: 1. juulist 31. märtsini.

Eelarve projekt on toodud lisa 6. Tulud 36 000.- krooni loodetakse saada liikmemaksudest.

Kuna ESK majandusaasta lõppes ülejäägiga, siis tuleks moodustada eelarve reserv, mille vahendite käsutamise üle otsustab juhatus ja kuhu suunatakse 1/3 eelarve vahenditest.

Kulud kokku 36 000 kr:	s.h. kulud sekretäritööks	21 000
	halduskulud	6 000
	üldkogu kulud	6 000
	ettenägemata kulud	3 000

Otsus: Kinnitada tasakaalustatud eelarve 1999/2000 majandusaastaks (9 kuud): tulud 36 000, kulud 36 000 krooni. (12 “poolt”, 0 “vastu”, 0 “erapooletu”)

4. Eestseisuse esimehe ja liikmete valimine.

Moodustatakse kaheliikmeline häältelugemiskomisjon koosseisus Merike Niimann ja Mari Sarv.

Tehakse ettepanekud eestseisuse esimehe kandidaatide osas. On kujunenud heaks tavaks, et eelmine eestseisuse esimees jääb uue eestseisuse liikmeks.

Peep Tambet: Teen ettepaneku valida praegune eestseisus täies koosseisus tagasi

Ants Rajando: Taandan end eestseisuse esimehe kandidaadi kohalt

Ivo Eesmaa: Hants Kipper

Ants Rajando: Jaanus Reede

Jaanus Reede: Soovitan valida eestseisuse esimeheks mõne väiksema saare, kus probleeme rohkem, esindaja. Taandan end eestseisuse esimehe kandidaadist.

ESK eestseisuse esimehe kandidaatide nimekiri suleti. Nimekirjas üks inimene - Hants Kipper.

Häältestulemused: poolt 12

vastu 0

erapooletuid 0.

Otsus: Kinnitada Eesti Saarte Kogu eestseisuse esimeheks Hants Kipper.

Hants Kipper: Väikesel saarel on vähem tööd ja keegi peab vastutuse ju enda peale võtma.

Esitatakse kandidaadid eestseisuse liikmete kohale.

Leo Filippov: Endine ESK eestseisuse esimees Ants Rajando

Juhan Vapper: Maie Aav, Kihnu esindajana

Peep Tambet: Endine eestseisus täies koosseisus, s.t J. Reede, A. Rajando ja J. Vapper.

J. Vapper oli enne valimiste algust esitanud enda kirjaliku taanduse.

Hants Kipper: Ivo Eesmaa

Nimekiri suletakse nelja kandidaadiga: Ivo Eesmaa, Ants Rajando, Maie Aav, Jaanus Reede

Häältestulemused: Ivo Eesmaa - 8 “poolt” häält

Ants Rajando - 7 "poolt" häält
 Maie Aav - 4 "poolt" häält
 Jaanus Reede - 3 "poolt" häält
 Kõik hääletusedelid olid kehtivad.

Otsus: Kinnitada Eesti Saarte Kogu eestseisuse liikmeteks Ivo Eesmaa ja Ants Rajando.

Tänati lilledega lahkuva eestseisuse liikmeid Juhan Vapperit ja Jaanus Reedet.

Vaheaeg 10.15 - 10.30

Milliseid regionaal-poliitilisi meetmeid saarte esindajad soovivad?

Vambo Kaal: ESK põhikirja võiks teha täienduse, et ESK juurde võiks moodustada sihtasutusi ja organisatsioone. On konkreetne ettepanek moodustada ESK juurde sihtasutus Saarte fännklubi, mis korraldaks tuluõhtuid ja muid avalikkuse tähelepanu tõmbavaid üritusi, mis teadvustaksid saarte probleeme. Sihtasutuse moodustamise võiksime juba täna ära otsustada.

Aado Keskaik: Sihtasutus on kõige kallim õiguslik vorm, saarte fännklubi võib olla ka õiguslikult mitteformaliseeritud. Samas ei keela praegune põhikiri ESK juurde organisatsioonide moodustamist.

Ain Sarv: Põhikirja järgi on võimalus igatüüpi, kes soovib saari toetada, tulla ESK liikmeks.

Otsus: Volitada eestseisust otsustama ESK fännklubi projekti otstarbekuse üle. Fännklubi ideega tegelemiseks moodustada töögrupp koosseisus Vambo Kaal, Lauri Einer ja Leo Filippov. Kaaluda ESK noorteorganisatsiooni loomist.

5. Saarte kooskõlastatud hoiak rahvusliku arengukava ja regionaal-poliitika kontseptsiooni osas.

Vambo Kaal: Valitsusele tuleb esitada konkreetsed punktid, mida me tahame või mida me ei taha.

- Saarte programmi ei tohi liita isoleeritud alade programmiga, õige ja vajalik on iseseisev saarte programm
- Eesti rahvuslikus arengukavas tuleb saari käsitleda eraldi regionaalse grupina
- Igasugustes riiklikes kontseptsioonides ei tohiks üksteisest eraldada suur- ja väikesaari
- Moodustada ESK juurde töörühm Eesti saarte arengukontseptsiooni tegemiseks. Kontseptsioon tuleks esitada riigikogule heaks kiitmiseks.

Jaak Maandi: Võib ju teha igasuguseid ettepanekuid, kuid neis peab olema oma sisemine loogika. Praegune regionaalsete programmide loogika lähtub sellest, et regionaalpoliitilised vahendid suunatakse nendele piirkondadele, mis on arengus teistest rohkem maha jäänud. Statistilisi andmeid saame vaadata ainult maakondade lõikes ja need andmete järgi on saarelised maakonnad Hiiu- ja Saaremaa vabariigi keskmisest üleval pool. Väikesaarte ja isoleeritud alade liitmine on ainuke võimalus säilitada Saarte programmi praegust ideoloogiat.

Vambo Kaal: Saarte eraldamine suurteks ja väikesteks lõhub saarte kogukondade vahelise koostöö. ESK peab poliitikutele selgeks tegema, et selline lähenemine on vale.

Maret Pank: Ma ei saa aru, kuidas ikka Kagu-Eesti näitajad nii viletsad on. Neil on ju läheduses Tartu linn, kus oleks võimalik tööl käia. Saared on ikkagi tõeliselt hõreasustatud piirkond, kus majandus on struktuuralselt ühekülgsem ning viimasel aastal on tööhõive nt Saaremaal oluliselt vähenenud.

Aado Keskpaik: Eesti Saarte Kogu peaks formuleerima ühe dokumendi, kus oleksid kirjas konkreetsed nõudmised, millele siis ametnikud ja poliitikud saaksid vastata kas Ei või Jah.

Maret Pank: Milline seisukoht siis ikkagi võtta olemasoleva Valge Raamatu suhtes? Ka sellesse dokumenti peaksime tegema täiendusi ja parandusi.

Ivo Eesmaa: Minu mõningad märkused “valge raamatu” kohta. Raamatus on liiga palju tingivat kõneviisi, mis tuleb asendada kindla kõneviisiga. Ma ei saa aru, mida mõeldakse saarte regionaalse omavalitsusliku üksuse all? Eestseisus peab tegema konkreetsed ettepanekud Valges Raamatus toodud seisukohtade osas.

Ain Sarv: ESK peab pidevalt jälgima seadusandlikku tegevust saarte seisukohalt, sest teist institutsiooni selleks ei ole.

Ants Rajando: Valge Raamatu edasine menetlemine tuleb anda eestseisusele ja moodustatavale töörühmale, kuhu kaasatakse eksperte väljapoolt.

Vambo Kaal: ESK liikmed peaksid tegema täiendusi T. Pikneri poolt koostatud aruandele (Valge Raamat). Kõik saared saavad maavalitsuste kaudu Valge Raamatu, et saarte esindajatel oleks võimalus esitada oma ettepanekuid ja täiendusi.

Aado Keskpaik: ESK peaks formuleerima oma, Valgest Raamatust sõltumatud ettepanekud. See dokument peaks läbi käima ka kõigi saarte valdade volikogudest, et saarte inimesed oleksid teadlikud, milliseid ettepanekuid regionaalarengu strateegiasse ja EL läbirääkimistel nende nimel tehakse.

Laine Tarvis: Riigikogu liikmena ootan samuti ESKlt informatsiooni ja taotlusi saari puudutavate probleemide kohta.

Otsus: Moodustada töögrupp koosseisus Vambo Kaal, Maret Pank, Ain Sarv ja Leo Filippov, kes koos eestseisusega formuleerib Eesti saarte regionaalpoliitilised seisukohad. Materjalide laialisaatmise asjaosalistele organiseerib eestseisuse esimees.

Vaheaeg

Kell 11.45

6. ESK eestseisuse ja kaastöönõukogu tööplaani 1999/2000 aastaks

- 1) vaja on moodustada kalanduse töörühm, sest kalandusalasest seadusandluses on tulemas muudatusi;
- 2) välja arendada saarte omavaheline võrgustik, selleks vaja leida ESK listile hooldaja;
- 3) teavitada saarte omavalitsusi ESK tehtud töö osas.

Otsus: ESK eestseisus täpsustab 1999/2000 aasta tööplaani ja teadvustab sellest ka ESK liikmeid.

7. Eesti Saarte Kogu käimasolevate projektide tutvustused

1. Mari Sarv - Väikesaarte koolide arengukava lõppeesmärgiks on, et see saaks riikliku

arendusprogrammi staatuse

2. Lauri Einer - Väikesaarte koolide arendamine koolituskeskusteks. I osa lõppenud
3. Ain Sarv - Väikene saarte teejuht Internetis. Valmis on lehekülj www.saared.ee, kus olemas eestikeelne info Eesti saarte kohta. Kodulehekülje aktualiseerimine võiks olla ESK püsikuluartikkel (millele kuluks ca 5000 kr aastas). Juuli lõpuks valmib kodulehekülje inglisekeelne variant; vajalik oleks veel venekeelne osa.
4. Maret Pank tutvustas lühidalt Andres Hanso poolt juhivat projekt B&B Eesti väikesaartel. Esimene koolitus läks väga hästi ja sellel on ka reaalseid tulemusi.

8. Sadamate arengukava koostamine.

Aare Oll: Praegu võib saarte transpordiühenduse jagada kolmeks: maakondade vaheline, valdade vaheline ja vallasisene. Teede- ja Sideministeerium ootab ESK ettepanekuid väikesadamate arengukava osas.

Otsus: Juhatus moodustab töörühma, mis valmistab ette seisukohad väikesadamate arengukava jaoks ja esitab need k.a augusti lõpuks Teede- ja Sideministeeriumile.

9. ESK jooksva töö korraldamine

Otsus: Uus eestseisuse esimees moodustab ESK sekretariaadi ja sõlmib vajalikud tööttevõtulepingud.

10. Järgmise üldkogu toimumise koht.

Otsus: Järgmine ESK üldkogu toimub Piirissaarel juulikuu esimesel nädalavahetusel.

Koosolek lõppes kell 13.00

Leo Filippov
Koosoleku juhataja

Kaia Eelma
Protokollija